

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 8 dec. 1961

*'s Middags te 12 uur aangevangen en na de middagpauze en de Rijksministerraad voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President De Quay en de Ministers Van Aartsen, Beerman, Klompé, Korthals, Marijnen, Toxopeus, Veldkamp, (bij de punten 2a, 13a t/m c) en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Cals, Luns, De Pous en Visser).

Voorts zijn aanwezig de Staatssecretarissen Bot (punt 2a), Gijzels (punt 5), Roolvink (punt 2f, 11 en 13d), Schmelzer (punt 9) en Scholten (punt 13c).

Secretaris: J. Middelburg.

2. Buitenlands beleid

a. *Nieuw-Guinea* (Zie notulen MR 1/4 december 1961, punt 2j.)

De *Minister-President* brengt de concept-brief voor de Tweede Kamer in bespreking.

Minister *Zijlstra* had gaarne, dat bijv. op blz. 4 nog een passage werd toegevoegd, dat men redenerend van de zelfbeschikking uit de Papoea's geen blinddoek moet voorbinden.

Staatssecretaris *Bot* merkt hierbij op, dat hij de vorige dag met de delegatie uit de Nieuw-Guineeraad een eerste bespreking heeft gehad die tot overeenstemming heeft geleid. Op zijn suggestie een uitnodiging te richten tot Papare en andere Papoea's in Djakarta voor een informatief gesprek reageerde men aanvankelijk niet enthousiast. Toen spreker hieraan toevoegde, dat leden van de Nieuw-Guineeraad zich ook elders (Manilla, Port Moresby, enz.) zouden moeten oriënteren, bleek dat beter te vallen.

Minister *Klompé* juicht het toe als wordt nagegaan hoe de kansen op vrije oriëntatie door de Papoea's kunnen worden verbeterd. Staatssecretaris *Bot* heeft besproken, dat men op Nieuw-Guinea geen onberaden acties moet voeren; de vaststelling van een volkslied en een landsvlag is het maximum waartoe men is kunnen gaan. De delegatieleden bleken er intussen niet voor te voelen om op dit ogenblik hun recht op zelfbeschikking uit te oefenen, aangezien het huns inziens nog wel tien à vijftien jaar kan duren voordat de bevolking voldoende geëvolueerd is. Het Nederlands werkplan was bestemd voor tien jaar, te verdelen in ± 3 fasen, terwijl het Nieuw-Guineeraadslid Jouwe een termijn van vijftien jaar noemt. Spreker meent dergelijke uitlatingen niet te moeten verwerpen, aangezien ze onberaden acties van Indonesië van zogenaamde faits accomplis kunnen tegen gaan. De *Minister-President* acht het ook mogelijk, dat het noemen van een termijn van tien à vijftien jaar veel minder herrie zal geven. Minister *Zijlstra* meent, dat als Papoea's een termijn van tien à vijftien jaar noemen na de Nederlandse ontwerp-resolutie in de VN geantwoord moet worden, dat Nederland niet nog tien à vijftien jaar bij de ontwikkeling van dienst zal kunnen zijn (waarbij het spreker dan niet gaat om het financiële punt).

De *Minister-President* stelt voor in de brief een passage op te nemen inzake de mogelijkheden tot oriëntatie door de Papoea's. De *Raad* besluit aldus; een tekst hiervoor wordt vastgesteld. Na enkele redactionele wijzigingen hecht de Raad zijn goedkeuring aan de brief.

Minister *Korthals* heeft uit de Eerste Kamer het geluid vernomen, dat de Minister-President heeft gezegd, dat de Staten-Generaal zo spoedig mogelijk over de behandeling van deze zaak in New York zouden worden ingelicht, maar dat Minister Luns alleen in de commissie uit de Tweede Kamer is geweest. De *Minister-President* is van oordeel, dat brieven zoals de onderhavige steeds alleen naar de Tweede Kamer worden gezonden. Hij stelt voor, dat hij met Staatssecretaris Van Houten nog overleg zal plegen of ook de Eerste Kamercommissie omtrent het verloop in de VN kan worden ingelicht. De *Raad* verklaart zich hiermede akkoord. Minister *Klompé* vraagt zich af of niet ook Staatssecretaris Bot bij het inlichten van de Eerste Kamercommissie betrokken moet worden.

---

§ 3. Brief van de Minister-President aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 8 december 1961

Op 8 december 1961 richtte de Minister-President, Prof. Dr. J. E. de Quay, zich met het hiernavolgende schrijven tot de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal:

's-Gravenhage, 8 december 1961.

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft thans aan het Kabinet verslag uitgebracht over de behandeling van de kwestie Nieuw-Guinea in de Algemene Vergadering van de V.N. en het Kabinet heeft aan de situatie, welke is ontstaan als gevolg van het niet bereiken van een voldoende meerderheid voor enige beslissing in die vergadering, een eerste gedachtenwisseling gewijd.

De Ministerraad heeft daarbij tevens overwogen het mij door U overgebrachte verzoek van het lid der Kamer, de heer Burger, om de Tweede Kamer op korte termijn ter zake in te lichten. Beraad hieromtrent heb ik op 29 november eveneens toegezegd bij de Algemene Beschouwingen in de Eerste Kamer over de Begroting voor 1962.

Het Kabinet is van oordeel, dat eventuele verdere besluiten mede zullen afhangen van thans nog niet bekende ontwikkelingen, met name in de V.N.

De ontwikkelingen in de Assemblée der V.N., welke geleid hebben tot de niet-aanvaarding van de zogenaamde Brazzaville-resolutie, moge de Regering in grote lijnen bekend veronderstellen. Een korte recapitulatie lijkt echter ook thans op haar plaats.

Zowel uit het debat over het algemene onderwerp van de dekolonisatie, waarvan de discussie over Nederlands Nieuw-Guinea een onderdeel vormde, als uit de bilaterale contacten met Regeringen en delegaties, is gebleken, dat in ruime kring groot begrip en waardering bestonden voor de verstrekkende Nederlandse voorstellen. De essentialia van deze voorstellen, die voornamelijk ten doel hebben de aan de Papoeabevolking sinds jaren gegeven beloften tot uiteindelijke eigen lotsbepaling met additionele internationale garanties te omgeven, mogen hier nogmaals kort in herinnering worden gebracht. Deze essentialia zijn: erkenning van het zelfbeschikkingsrecht, internationalisatie, bereidheid tot overdracht van de soevereiniteit aan de bevolking gekoppeld aan de instelling van een internationaal overgangsbestuur door de V.N. en voorshands voortgezette financiering.

De kansen voor de aanneming van de Nederlandse ontwerp-resolutie werden ongunstig beïnvloed door de indiening door India van een resolutie waarin, met een volledig voorbijgaan aan het Nederlandse initiatief en zonder op enigerlei

wijze melding te maken van de belangen en verlangens van de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea, een beroep op Nederland en Indonesië werd gedaan om te komen tot bilaterale onderhandelingen, onder de auspiciën van de President van de Algemene Vergadering. De Nederlandse delegatie heeft terstond aangekondigd, dat dit voorstel voor Nederland onaanvaardbaar was, zoals ook in de jaren 1954/1957 viermaal achtereen een gelijk voorstel was afgewezen, zowel door de Nederlandse Regering als door de Algemene Vergadering der V.N.

Een groep van 12 nieuw-onafhankelijke voormalige Franse Afrikaanse landen, meer bekend als de Brazzaville-groep, had reeds medio september op haar conferentie in Tananarive een resolutie aangenomen, waarin gesteld werd, dat ook de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea recht heeft op de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht voor het bepalen van eigen toekomst en wel: onafhankelijk van overwegingen van geschiedenis, ras of geografische nabijheid. Deze groep, die reeds in een vroeg stadium volledige steun had toegezegd aan de Nederlandse plannen, nam, eigener beweging, het initiatief om, in de veranderde omstandigheden, ontstaan door de indiening van de India-resolutie, een eigen resolutie in te dienen, die tot doel had een compromis te bewerkstelligen tussen beide resoluties. In haar eerste deel deed deze resolutie een beroep op bilaterale onderhandelingen onder auspiciën, niet van de President van de Assemblée, maar van de Secretaris-Generaal van de V.N. Deze onderhandelingen werden echter aan een tijdslimiet gebonden, t.w. 1 maart 1962. In de tweede helft voorzag de resolutie in de uitzending van een Commissie van Onderzoek van vijf leden, ten einde een onderzoek in te stellen naar de toestand in het gebied en met als opdracht een rapport uit te brengen aan de volgende Assemblée, ook omtrent een eventueel in te stellen internationaal overgangsbestuur, alles op basis van het zelfbeschikkingsrecht.

De Nederlandse delegatie verklaarde deze resolutie aanvaardbaar als een compromis. Zelfs toen uit de preambule bij separate stemming een paragraaf werd verwijderd, die een algemene verwijzing bevatte naar het zelfbeschikkingsrecht, bleef de delegatie zich op het standpunt stellen, dat het ontwerp voor Nederland aanvaardbaar was. Het was deze resolutie, die uiteindelijk 53 stemmen verwierf bij 41 tegenstemmen en 9 onthoudingen.

Dit stemresultaat kan als teleurstellend gekwalificeerd worden, in zoverre het Nederlandse initiatief om reeds thans tot een begin van internationalisering van Nederlands Nieuw-Guinea in de V.N. te geraken, niet werd verwezenlijkt. De Regering wijst er echter op, dat de afloop van het debat voor Nederland geenszins ongunstig is geweest. Men dient namelijk niet voorbij te gaan aan belangrijke positieve aspecten van dit resultaat. In de eerste plaats zij erop gewezen, dat een absolute meerderheid van het totale ledenaantal van de Volkerenorganisatie zich heeft uitgesproken voor de Nederlandse dekolonisatiepolitiek en voor de uitdrukkelijke erkenning van het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking van Nieuw-Guinea. In de tweede plaats verdient vermelding het zeer belangrijke feit, dat de Verenigde Staten van Amerika, die zich juist terzake van de toekomst van Nieuw-Guinea jarenlang niet hebben willen uitspreken, zich thans duidelijk en onomwonden hebben geschaard achter het Nederlandse standpunt en zich hebben uitgesproken ten gunste van de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht, ook door de bevolking van Nederlands Nieuw-

Guinea. In de derde plaats moge de Regering wijzen op het belangrijke verschijnsel, dat het Aziatisch-Afrikaanse blok geenzins unaniem het standpunt van Indonesië heeft onderschreven. Dertien Afrikaanse landen namen het initiatief tot het indienen van de hierboven reeds genoemde Brazzaville-resolutie. Vijftien Afrikaanse en twee Aziatische landen, waaronder het nabuurland van Indonesië, de Philippijnen, stemden daarvoor en drie Aziatische landen onthielden zich van stemming.

In de vierde plaats zij erop gewezen, dat de steun, die Indonesië in de V.N. heeft ondervonden voor haar desideratum van bilaterale onderhandelingen, niet op basis van het zelfbeschikkingsrecht, thans geringer is dan in 1957, het laatste jaar, dat Indonesië de Nieuw-Guinea-kwestie zelf te New York aan de orde stelde. In dat jaar spraken 41 landen — op een ledenaantal van 82 — zich uit voor een bilateraal gesprek, 29 tegen. Thans — bij een totaal ledenaantal van 103 — spraken 41 landen zich uit voor de India-resolutie, terwijl 40 daartegen stemden en 21 landen zich onthielden.

Tijdens de behandeling van de verschillende resoluties in New York is van verschillende zijden er bij Indonesië sterk op aangedrongen, dat het het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's zou aanvaarden, omdat zulk een aanvaarding de oplossing van de gehele kwestie aanzienlijk zou vereenvoudigen, doch deze pogingen hebben geen resultaat gehad.

Het Kabinet blijft echter te allen tijde bereid het vraagstuk met Indonesië te bespreken en zou zulk een gesprek zelfs op prijs stellen, zodra Indonesië aan de Papoeabevolking een vrije keuze wil laten.

Het is de Regering gebleken, dat, ondanks de solidariteit van een groot aantal landen uit de Afro-Aziatische groep, ook bij vele landen uit deze gebieden de goodwill van Nederland is gestegen ten gevolge van de indiening van de Nederlandse voorstellen. Het is beslist onjuist, dat, nu ditmaal voor deze voorstellen geen tweederde meerderheid kon worden gevonden, dit hoofdstuk als het ware zou zijn afgesloten. Het is de politiek van de Regering, dat zij wenst voort te gaan op de ingeslagen weg, namelijk internationalisatie, zo mogelijk via de V.N. en op basis van een bona fide uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht zoals neergelegd in de z.g. Brazzaville-resolutie. Om dit tot uitdrukking te brengen is voorts de Nederlandse ontwerp-resolutie weliswaar niet in stemming gebracht, doch niet ingetrokken. De Regering wil daarmee tot uitdrukking brengen, dat zij de voorstellen onverkort handhaaft. Intussen worden door de Regering de nodige voorbereidingen getroffen om vertegenwoordigers van de inwoners van Nederlands Nieuw-Guinea op korte termijn in staat te stellen zich zo ruim mogelijk te oriënteren. Een vrije keuze immers omtrent eigen toekomst dient wel overwogen te wezen en gebaseerd te zijn op een duidelijk inzicht in de mogelijkheden en consequenties daarvan.

Voor de verwerkelijking van deze voorstellen, met name voor de verwerkelijking van de internationalisatiegedachte, bestaan in het kader van de V.N. nog andere mogelijkheden. De Regering wil hier met name wijzen op de resolutie van 38 mogendheden, die onlangs met overgrote meerderheid door de Assemblée werd aangenomen en waarbij een Speciale Commissie van 17 landen in het leven werd geroepen.

Deze Commissie kreeg als opdracht om de toepassing te onderzoeken van de

dekolonisatiedeclaratie van 1960 en om suggesties en aanbevelingen te doen, ten einde de implementatie van de declaratie te bespoedigen. Nederland is één van de weinige beherende mogendheden die, evenals het in 1960 stemde vóór de dekolonisatiedeclaratie, thans ook stemde voor instelling van de Commissie van Zeventien. De Regering heeft de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger te New York opgedragen nauwkeurig en actief te volgen hoe de desbetreffende resolutie wordt uitgevoerd. De Regering kan uiteraard nog niet aangeven welke concrete mogelijkheden voor het Nederlandse beleid in Nederlands Nieuw-Guinea zich onder de uitwerking dezer resolutie zullen voordoen. De Minister van Buitenlandse Zaken heeft hierover voor zijn terugkeer naar Nederland een eerste oriënterend gesprek gehad met de Secretaris-Generaal, Oe Thant.

Ten einde de Kamer in staat te stellen zich zo volledig mogelijk vertrouwd te maken met het verloop van de behandeling van deze aangelegenheid in de Algemene Vergadering, doe ik U hierbij tevens een aantal bijlagen toekomen, bevattende de behandelde resoluties en de voornaamste der redevoeringen over het onderwerp. Deze bijlagen zijn opgesomd in een geleidelijst.

Afgezien van het voorgaande vormt de snelle staatkundige ontwikkeling in Nederlands Nieuw-Guinea zelf een belangrijke factor bij de bepaling van het Regeringsbeleid. Gedurende het laatste decennium heeft zich onder de bevolking een kern gevormd, die politiek bewust is geworden en zich eigen staatkundige denkbeelden is gaan vormen. Deze denkbeelden komen tot uiting in de Nieuw-Guinea Raad, die voor het overgrote deel uit inheemsen is samengesteld en die de schakeringen in de bevolking zo getrouw mogelijk weerspiegelt.

Met de oprichting van deze Raad is een recht van de bevolking duidelijk gesteld: het recht nl. op staatkundige medezeggenschap. De aan die Raad gegeven opdracht om van advies te dienen omtrent tijdstip en wijze waarop het zelfbeschikkingsrecht zal worden uitgeoefend, betekent de bekrachtiging van een belofte: de belofte nl. dat buiten de bevolking om niet over haar toekomst zal worden beschikt.

De Regering zou van deze gelegenheid gebruik willen maken om een misverstand recht te zetten, dat in bepaalde kringen is gerezen met betrekking tot de drie mogelijkheden bij de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht, welke waren opgesomd in het bekende memorandum van de Nederlandse delegatie bij de V.N. van 3 november jl. Deze drie punten luiden:

1. aansluiting bij Indonesië;
2. onafhankelijkheid;
3. de mogelijkheid van toekomstige associatie met het andere gedeelte van het eiland Nieuw-Guinea en andere eilanden in het gebied van de Grote Oceaan.

Ik heb in het kader van de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer erop gewezen, dat deze opsomming niet limitatief is en dat in het slot van bedoeld memorandum tevens werd verklaard dat de Regering *ieder ander besluit* van de Papoeabevolking eveneens zou eerbiedigen. Mijn mededeling was — anders dan is verondersteld — niet nieuw. Immers, reeds terstond na

het verschijnen van het memorandum is door de Nederlandse delegatie te New York aan de pers een toelichting gegeven in gelijke zin, waarbij met name duidelijk werd gemaakt dat derhalve een eventueel samengaan van een onafhankelijk Nieuw-Guinea met Nederland niet zou zijn uitgesloten. Deze toelichting is ook gepubliceerd in de dagbladders op 11 november.

De bedoeling van het vermelden van deze drie keuzemogelijkheden was om daarmee aan te geven, dat dit de mogelijkheden zijn, die naar de mening van de Nederlandse Regering zowel voor de bevolking van het gebied, alsook voor Nederland de meest concrete en de meest reële zijn en die dus speciaal genoemd dienen te worden. Het geheel uitsluiten van andere mogelijkheden echter zou inhouden, dat de keuze voor de bevolking van het gebied niet werkelijk en geheel vrij zou zijn. Aan de gekozen volgorde dient om diezelfde reden geen bijzondere betekenis te worden toegekend, waarbij steeds dient in aanmerking te worden genomen, dat een van de doeleinden van het memorandum was in het bijzonder te accentueren, dat Nederland aan een keuze voor aansluiting bij Indonesië niets in de weg zou leggen. Ook op dit laatste wees ik in de Eerste Kamer.

Zoals uit het voorgaande reeds kan worden afgeleid, zijn er verschillende redenen welke het Kabinet hebben geleid tot zijn oordeel, dat een openbaar debat op dit ogenblik over het Nieuw-Guinea-beleid minder opportuun moet worden geacht. Het V.N.-debat heeft eerst zo kort geleden plaats gehad, dat de draagwijdte van de in de Algemene Vergadering door anderen verdedigde standpunten en van de stemmingsuitslagen in haar consequenties nog niet volledig kan worden overzien. De Nederlandse voorstellen hebben zonder twijfel in vele landen een nieuw element gebracht in het denken over het probleem en het schijnt van belang deze ontwikkeling nader te bestuderen. Voorts is, zoals gezegd, nog niet te overzien welke mogelijkheden de aangenomen algemene dekolonisatieresolutie kan insluiten. Ten slotte dient rekening te worden gehouden met het feit, dat leden van de Nieuw-Guinea Raad de behandeling in New York hebben meegemaakt en gelegenheid moet bestaan tot nader beraad onder de vertegenwoordigers van de bevolking.

*De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
J. DE QUAY.*